

Terent. Eunuch. Act. 5. Sc. 4. *Ego pol te pro istis dictis & factis, scelus, ulciscar, ut ne impune in nos illuseris.*

Virg. Georg. 2. *Non illum populi fasces, non purpura regum flexit, & in fidos agitans discordia fratres. Fasces pro imperio, & purpura pro Magistratu Romano, cujus insigne erat.*

I clog. 4. *Incultisque rubens pendebit sentibus uva. Rubens pr. matura, signum pro signato.*

N. antuan. lib. 1. Sylvar. — *Si sancta futura est Posteritas, sanctos primum decet esse parentes. (Ad Frideric. Urbis. ducem.)*

Lib. eod. *Otium clari fugiunt honores,*

Nobiles ducit labor ad triumphos,

Sudor insignes iter ad Coronas.

Monstrat apertum. Sign. pro re signata.

Sic idem (in Carm. de contem. mort.) *Certandum est, nulli veniunt sine Marte triumpho,*

Et nisi certanti nulla corona datur.

Idem (in Carm. cont. Poetas impud. loquentes)

Est opus ardentem frenis arcere juventam,

Nec sinere in mores luxuriare malos.

Idem lib. 2. de calamit. temp. *Usque adeo invisata est probitas, odiosaque virtus.*

Tempore namque isto vitio datur esse pudicum,

Est scelus esse pius. seculi hæc est gloria nostri.

Cedant arma togæ, concedat laurea linguæ, (Cic. lib. 1. Offic. & Orat. in Pison.) Ubi est allegor. Metonym. signi, arma, id est, bellum, togæ, id est, paci, laurea, id est, triumphus, cujus signum est laurus.

(Unum hic nota. Frequentia Metonymia & ubertas longe maxima est: quam late enim patent in Logicis causa, effecta, Subject. Adjunct. tam late etiam ferme in Rhetoricis Metonymia, quæ ex horum nominibus inter se commutatis oritur, patet.)

CAPUT VIII.

I. IRONIA

est tropus a contrario ad contrarium.

(Hoc est, cum contrarium ponitur & intelligitur ejus contrarium; seu: cum nomen contrarii pro nomine contra-

rii relati ponitur. *Vel* cum ex re nominata res huic contraria intelligitur, ut: cum nominato aliquem *pium, probum & modestum, & intelligo cum tamen impium, improbum & dissolutum.* Definitum hic est Ironia. Dicitur *εἰρωνία* simulator, dissimulator, cavillator, irrisor & illusor; *Ἐἰρωνεία* vero *simulatio, dissimulatio, dissimulatio, irrisio & illusio.* *Ἐἰρωνεύομαι* est illudo, cavillor. Definitionis genus est Tropus. Forma a subjecto sumitur. Est autem tropus a contrario ad contrarium: non a dissentaneo ad dissentaneum, quia non omnia dissentanea, sed sola contraria per Ironiam vicissim retrorsum inter se commutantur. Ex diversis enim nunquam: ex disparatis vix unquam Ironia existet.)

2. Ironia alia oritur ex contrariis affirmantibus, Relatis scilicet & Adversis: alia ex negantibus Contradicientibus scilicet & Privantibus.

(Quemadmodum in Logicis contraria sunt duplicia, alia affirmantia, alia negantia: Ita Ironia quoque generatim alia erit ex affirmantibus, alia ex negantibus. Quod si dichotomis procedere velis, in suis iterum modis quibus ex Logicis distribuere poteris. Fontes igitur Ironia & quasi parentes sunt contraria quatuor, Relata, Adversa, Contradicientia, Privantia.)

3. Ironia ex Relatis est, cum relatum ponitur pro correlato, ut: cum dicitur *pater pro filio, servus pro domino, obsequi pro imperare, dare pro accipere.*

4. Ironia ex Adversis est, cum adversum ponitur pro adverso, ut: si sumatur *bonus pro malo. Bene vel male, pro male vel probe. Virtus pro vitio. Adolescentula pro vetula. Albam pro nigro.*

5. Ironia ex contradicientibus est, cum contradicens ponitur pro contradicente, ut si ponamus: *Non dico, pro dico. Non agam, pro maxime agam.*

(Dico, non dico. Non agam, agam, sunt contradicientia. Cum ergo quis dicit, se non dicturum vel acturum esse de istis vel istis,

et tamen eo ipso, a
de illis, Ironia est
Negatio, cuius
ponit: Non agam
fles obtinerem: A
pessis. Item (C
tempus incantat
parietes in adific
verborum: Item
arbitrio, ad ista
peccata ut de erant
formas et ob
illa contra te non

6. Ironia ex
nitur pro hab
pro ceco, cecum
dices pro paup

(Huc pertinet
nos similes &
eloquunt. Cui
fileo, relinquo,
rar de illis, &c.

Quid memorem
Æneid. 10. Qu
Cic. pro Cluent
nefarias generi
trivium filiam &

ror. Præterea, a
Item: (Lib. 4
quam tu omni
idoneum putarem

7. Ironia
& Acerbior.

8. Mitior
cismus & M
cterismus. D

& tamen eo ipso, dum dicit, se non dicturum vel acturum, agit de illis, Ironia est ex contradicentibus. Huc pertinet ἀποφασίς Negatio, cujus Talæus hæc exempla ex Cicer. (Verrin. I.) proponit: Non agam tecum jure summo: Non dicam, quod fortassis obtinerem: Nec ea dico, quæ si dicam, tamen infirmare non possis. Item (Orat. in Vatin.) Atque illud tenebrosissimum tempus ineuntis ætatis tuæ patiar latere, licet impune per me parietes in adolescentia perfoderis, vicinos compilaris, matrem verberaris. Item (Orat. pro Roscio) Erucii criminatio tota, ut arbitror, dissoluta est, nisi forte expectatis, ut illa diluam, quæ de peculatu ac de ejusmodi rebus commentitiis objecit. Ubi nota Formulas ἀποφάσεως esse ut plurimum: Non dicam, non agam, illis contra te non utar & similes.)

6. Ironia ex privantibus est, cum privatio ponitur pro habitu, & contra: Si videns ponatur pro cæco, cæcus pro oculato. Pauper pro divite, dives pro paupere.

(Huc pertinet παράλειψις five præteritio, cum tacituros nos simulamus & præterituros five missiros ea, quæ tamen eloquimur. Cujus hæc sunt formulæ. Prætereo, mitto, taceo, fileo, relinquo, non memorabo & repetam illa: nihil querar de illis, &c. Cum tamen memorem & repetam, ut Æneid. 8. Quid memorem infandas cædes: quid facta Tyranni effera? Æneid. 10. Quid repetam exustas Erycino in littore classes? Cic. pro Cluent. Mitto illam primam libidinis injuriam: mitto nefarias generi nuptias, mitto cupiditate matris expulsam matrimonio filiam &c. Nihil de alteris Oppianici nuptiis queror. Prætereo, quod eam sibi domum sedemque delegit, &c. Item: (Lib. 4. Rhet. ad Herenn.) De pueritia quidem tua, quam tu omni intemperantia adduxisti, dicerem, si hoc tempus idoneum putarem: nunc consulto relinquo.)

7. Ironia (ratione adjuncti) duplex est: Mitior & Acerbior.

8. Mitior est Charientismus, Asteismus, Accismus & Mimesis. Acerbior: Sarcasmus & Mysterismus. De quibus omnibus vide supra cap. 3.

(*Duo hic nota: Percipitur Ironia tribus modis, vel 1. rei, vel 2. prononciationis, vel 3. utriusque diffensione. Talæus lib. 1. Rhet. c. 7. Fab. 1. 8. c. 6. Cum enim aliter sonant verba (voces, vocabula) quam res est, vel aliter prononciantur, vel resu, cachinnis, aliisque gestibus proferuntur, vel etiam res & prononciatio a verbis dissentiant, vocem menti contrariam deprehendimus, adeoque Ironiam esse agnoscimus. 2. Cum Ironia nunquam concurrunt etiam alii tropi, ut cum dico: Lumen Reip. nostræ venit, id est, dedecus. Item: Sus Minervam docet. Hic enim Metaphora & Ironia concurrunt.)*

Exempla promiscua.

Gen. 3. v. 22. Ecce Adam evasit sicut unus ex nobis, sciens bonum & malum, i. e. minime consecutus est, quod ex Diaboli promisso sperabat, nempe æqualem gloriam cum Deo: sed contra jædam nuditatem sibi attraxit.

1. Reg. 18. v. 27. Elias Sacerdotibus Baal illudit: *Clamate voce majore. Deus enim vester forsitan occupatus, aut peregre est, aut dormit, ut excitetur.*

Zachar. 1. v. 13. Magnificum pretium, quo pretiose aestimatus sum ab illis, id est, minime magnificum, sed admodum vile.

Matth. 22. v. 21. Amice, quomodo hic intrasti, non habens vestem nuptialem.

Matth. 26. v. 45. Dormite quod superest, & requiescite, id est, nolite dormire, sed vigilate.

Matth. 27. v. 40. Si es filius Dei, descende de cruce.

Marc. 7. v. 9. Sane bene abrogatis mandatum Dei, ut traditionem vestram servetis, id est, pessime ac perversissime agitis.

Joh. 9. v. 14. Ait Pilatus: Ecce Rex vester.

1 Cor. 6. v. 4. Contemptores qui sunt, hos ad judicandum constituite. Aperta est ironia, præsertim cum sequatur: *Ad pudorem vestrum dico.*

1 Cor. 15. v. 55. ex Osea. *Ubi tua, o mors, victoria? ubi tuus, o sepulchrum, stimulus?*

Hebr. 11. v. 30. *Et quid præterea loquor? Deficit enim me tempus commemorantem de Gedeone, de Barac & Samstone, Jephthe, nec non Davide & Samuele.*

Cicer. in Clod. *Integritas tua te servavit (crede mihi) pudor eripuit; vita antea acta servavit. Ubi insignis est allegoria, Ironia*

LIB
 Irenia scilicet com
 enimo. 2. servat
 4. eripuit, pro p
 nam partem acc
 tutum studio, de
 rum servavit pro
 De Natu. Des
 amicum grandis p
 aureum amicum
 sane quæ, quæ
 Pro domo sua
 ligialum, & si
 monse eum, mal
 stitutum non opor
 as, homo sanatus.
 Quæ autem etiam
 Deus satis posse p
 implicites?
 In 1. Catilin.
 uris nuptiis dom
 lere hoc scelus cum
 filii, ne in huc
 aut non vindicat
 tuarum, quas en
 Sic Cicero:
 violatorem em
 Juliano Apoll
 usus, dicebat:
 regum celestis.
 Cicer. pro C
 tercederet omni
 cere, semper
 Ovid. (Lib
 Venit
 Virgil. Et
 refertis.
 Tuque puer

Ironia scilicet continuata sextuplex. 1. integritas, pro malevolò animo. 2. servavit, pro perdidit. 3. pudor, pro impudentia. 4. eripuit, pro perdidit. 5. vita antea acta, quæ primo in bonam partem accipitur per Synecdochen pro vita bona ac virtutum studio, deinde Ironice pro vitiis intelliguntur. 6. iterum servavit pro perdidit.

De Natur. Deor. Dionysius Jovi Olympio detraxit aureum amiculum grandi pondere, Ironice inquit: *Æstare grave esse aureum amiculum, hyeme frigidum. Idcirco pallium laneum statua iniecit, quod esset aptum ad omne anni tempus.*

Pro domo sua: *Aspicite, aspicite Pontifices, hominem religiosum, & si vobis videtur (quod est honorum Pontificum,) monete eum, modum quendam esse religionis, nimium esse superstitiosum non oportere. Quid tibi necesse fuit anili superstitione, homo fanaticæ, sacrificium, quod alienæ domi fieret, invisere? Quæ autem te tanta imbecillitas mentis tenuit, ut non putares, Deos satis posse placari, nisi etiam muliebribus religionibus te implicuisses?*

In I. Catilin. *Quid vero? nuper, cum morte superioris uxoris novis nuptiis domum vacuam fecisses, nonne alio incredibili scelere hoc scelus cumulaisti? quod ego prætermitto & facile patior sileri, ne in hac civitate tanta facinoris immanitas aut extitisse aut non vindicata esse videatur. Prætermitte ruinas fortunarum tuarum, quas omnes impendere tibi proximis Idibus senties.*

Sic Cicero: *Verrem hominem sanctum, & Clodium impurum violatorem omnium sacrerum, castum Sacerdotem appellat. Sic Julianus Apostata ereptis Ecclesiæ redditibus, Ironia acerbissima usus, dicebat: Se facere hoc modo Christianos expeditiores ad regnum cæleste, quia scriptum esset: Beati pauperes.*

Cicer. pro Cælio: *Quod facerem vehementius nisi mihi intercederent inimicitia cum istius mulieris viro, fratre volui dicere, semper hic erro.*

Ovid. (Lib. 2. de arte amand.) *Aurea nunc vere sunt secula, plurimus auro*

Venit honos, auro conciliatur amor.

Virgil. Æneid. 4. *Egregiam vero laudem & spolia ampla refertis.*

Tuque puerque tuus, magnum & memorabile nomen.

Terent. Andr. Act. I. Scen. 2. *Id populus curat scilicet.*

Ibid. *Bona verba queso!*

Act. 2. Scen. 2. Charin. *Adeone ad eum? Birria. Qui tui? si nihil impetres, ut te arbitretur sibi paratum mœchum, si illam duxerit.*

Idem Eunach. Act. 2. Sc. 2. *Scitum hercle hominem. Hæc homines prorsus ex stultis insanos facit. Et ibid. Gnatho: Ecquid beo te? Parm. Mene? Papæ. G. sic soleo amicos P. laudo G. Detineo te fortasse. Vide locum, qui totus est Ironicus.*

CAPUT IX.

METAPHORA

est, quando ex simili significatur simile, ut: *Incendi gloriæ cupiditate, ardere ira, gannire, latrare, flumen ingenii.*

(*Definitum est Metaphora sic dicta a μεταφῆρα transferre, q. d. translatio vel mutatio, quia verbum a simili mutuatur, hoc est verbum seu vocem non in propria significatione ponit, sed in alienam, cognatam tamen vel similem transfert. Definitionis genus reticetur, subintelligitur autem Tropus, Forma sumitur e subiecta materia, e qua de sumpta, nempe ex comparatione similium. Unde a Fab. l. 8. c. 6. brevis similitudo definitur, & aliud nil est, quam Tropus similitudinis ad unum verbum contractæ. Exempli gratia: Eclog. 7. & 3.*

Omnia nunc rident, nunc formosissimus annus, inquit *Poeta de Verre. Metaphora sumta ab hominibus. Quemadmodum enim homo, cum hilaris est, ridet; ita etiam agri floribus graminibusque vestiti sunt amœni, & sic homini ridenti similes. Vocabulum igitur ridere in homine proprium, agris & sylvis attribui proprie non potest: Interim tamen, quia hæc homini ridenti similia sunt, verbum ridendi ab hominibus propter similitudinem transfero ad agros & sylvas, eaque ridere dico, eo quod amœna sunt, & quandam cum homine ridente similitudinem seu communionem habent. Par esto iudicium de exemplis reliquis. Unum hic nota. Aristoteles omnes tropos sub metaphora comprehendit. At accipit vocem in latiori significatione. Significat enim Metaphora in genere*

TRANS-

translationem.
ad significandum
q. d. Si vero str
cipitur pro ea m
mutat, omnino

la A

I. Omnis f
Vel: In omni
militudo cont

(Ut que simili
trahitur ad unum
Bruto: Quisdam
minis conficiunt
latare. Sunt ut
gatione considera
modatio (Ramus
noti) ut Christi
in palmisibus.
ganur, ab eaque
Accommodatio
eque dependant

II. Nihil e
tate, unde n
stantissimæ t
Deo & rebus
excellenti. V
& laudatiss
rato. Ang

(Sic Virgil
Deus nobis tra
Deus. Cic. 2.
tu mihi semper
genere DEUS.